

5. Опалко Н. Хресний шлях Йосифа Сліпого / Надія Опалко. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. – 48 с.
6. Патріарх Йосиф Сліпий у документах радянських органів державної безпеки. 1939–1987. В двох томах. – Том I. – К. ПП Сергійчук М.І., 2012, – 656 с.
7. Патріарх Йосиф Сліпий як визначний український ієрарх, науковець та патріот : матеріали Міжнародної наукової конф., 20 вересня 2002 р. – Київ : Українська Видавнича Спілка, 2003. – 176 с.
8. Скакальська І.Б., Швалюк І.Б. Митрополит Йосиф Сліпий як педагог і науковець [Електронний ресурс] / І.Б. Скакальська. – Режим доступу до статті : <http://nv-kogri.ucoz.ua/vupysk5/Skakalska.pdf>
9. Чапуга С. Кардинал Йосиф Сліпий – духовний борець за українську державність / С. Чапуга // Кардинал Йосиф Сліпий і сучасність. – Івано-Франківськ, 2002. – С. 20–26.

УДК 27(477) Сліпий

Лопатка Г. Ф.,

канд. біол. наук,

доцент кафедри змісту і методик навчальних предметів

ТОКІППО

Грицюк Т. В.,

канд. біол. наук,

в. о. зав. кафедри змісту і методик навчальних предметів ТОКІППО,

в. о. доцента;

СЛУЖІННЯ БОГУ, ЦЕРКВИ ТА НАРОДОВІ УКРАЇНИ – ГОЛОВНА МЕТА ЙОСИФА СЛІПОГО

Велика людина Йосиф Сліпий підкреслював, що Україна є не лише у своїх географічних межах, вона є всюди, де є українці: в Америці, Канаді, Аргентині, Австралії, Франції, Німеччині, Англії, Італії, Іспанії, Словаччині, Австрії, Польщі, Бразилії, Колумбії. Слова Йосифа Сліпого зробили свою велику справу. Багато людей у діаспорі завдяки саме Кардиналові Сліпому відчули в собі гордість, що вони є українцями, тому що пізнали своє українство.

«Де появлявся він,- згадував один представник українців у Німеччині,- збігались наші тисячами, даючи таким способом доказ своєї релігійної і національної солідарності! Це тріумф і перемога Правди Христової, тріумф життєвості нашої церкви і нашого народу. І ці

тріумфальні маніфестації є доказом, що весь український народ ступає разом з ним і за ним [6, с. 164].

Італійські газети зазначали, що для українців він є найвищим авторитетом не лише в справах релігії і віри, він персоніфікує ідеали свободи їхньої Батьківщини, історія якої є рішучою боротьбою проти поневолювачів, котрі протягом віків шматували її землі і гнітили її.

28 лютого 1965 року на урочистостях в Українській Малій семінарії в Римі Блаженніший сказав: «Я буду настільки великим, наскільки великим буде мій народ» [3, с. 383]. Він же жив у Римі при чотирьох Архієреях і не раз за двадцять один рік сколихував Ватикан, увесь католицький світ своїми заходами на захист України та її церкви.

Так, виступаючи 27 листопада 1977 року в Римі на Трибуналі відомого російського правозахисника академіка Андрія Сахарова, Кардинал Сліпий заявив: «Де мова про мою церкву, там я маю бути, щоб її боронити, щоб за неї вставлялись... В нашій Батьківщині Україні від майже 60 років народ зазнавав важкого переслідування релігійного і національного... В 1946-49-х роках цієї системи впала й Українська Католицька Церква, яку совєцький уряд насильно зліквідував, послуговуючись поліційним терором, тортурами і карами на заслання та в тюрмах супроти діячів цієї Церкви...» [6, с. 159].

Як бачимо, свідомість, все єство Патріарха пронизувала лише єдина точно визначена мета: праця в ім'я Бога, своєї Церкви та України. Ось та духовна таємна сила, що підтримувала його у найдраматичніших ситуаціях довго страждального життя.

«Небувалий тягар поклав Господь на плечі свого вірного слуги, зазначає Олена Рудницька. Лише в життєписах святих мучеників зустрічаємо інколи подібної духовної міці й надприродної непохитності характеру. Ішов слідами Того, хто Перший ніс хрест на Голгофу. Спасителя мав перед очима, тому витримав ці муки. Спаситель кріпив його сили, Спаситель помагав нести непосильний тягар і підтримувати у найтяжчих хвилинах [3, с. 111].

Патріарх і Кардинал Йосиф Сліпий відійшов у вічність як той Мойсей. Хоча Мойсей мав щастя, бо згори міг подивитись, як його народ поборов Єрихонські мури. А він не бачив і того, бо помер на 93-му році 7 вересня 1984 року, ще до відновлення Греко-Католицької Церкви в Україні.

Нині, коли Україна як незалежна держава виходить на світову арену, бачимо, що ця матір однаково потребує всіх своїх дітей, а про тих, котрі відійшли, ніколи не забуде. До кінця свого життя Патріарх-праведник залишався вірним своїй Церкві і українському народові.

У своєму «Заповіті» він просив: «Поховайте мене в нашому Патріаршому Соборі Святої Софії в Римі, а як воплотиться наше видіння і встане на волі наша Свята Церква і наш український народ, занесіть мою домовину, в якій я спочину, на рідну Українську Землю і покладіть її у храмі Святого Юра у Львові, біля гробниці Слуги Божого Андрея...» [2, с. 27].

Аж через вісім років після смерті стало можливим виконати його прохання. Перепоховання на рідній землі тлінних останків Йосифа Сліпого відбулося в урочисті дні відзначення річниці незалежності України. Військовим літаком з Рима до Львова перевезли труну з прахом Патріарха УГКЦ.

Заздалегідь було здійснено реставрацію криптипантеону, що в підземеллі Собору Святого Юра. Повернувшись в Україну, прах Патріарха побував у всіх пам'ятних місцях Львова, пов'язаних з його життям і діяльністю. В головних з них пройшли релігійні відправи, читання Святого Письма, святкові академії, конференції, мітинги й хорові виступи духовної та патріотичної тематики.

Участь у цій величній церемонії Патріарха УАПЦ Мстислава і тодішнього Президента України Леоніда Кравчука та більше трьох мільйонів віруючих різних християнських віросповідань стала важливим кроком на шляху до міжцерковного православно-католицького замирення.

Те, що Патріархи УАПЦ і УГКЦ Мстислав та Мирослав Іван Любачівський тепло привіталися і обнялися у присутності Президента України, – добра ознака майбутнього християнської України.

Через 47 літ Патріарх повернувся на рідну землю, щоб назавжди в ній спочити. Однак з перевезенням останків Йосифа Сліпого виконано тільки першу частину його Заповіту. Патріарх мріяв, писав і заповідав, що в Україні повинна бути одна Христова Церква. І коли це станеться, за його заповітом просив перенести тлінні останки в патріаршу усипальницю Софії Київської.

А тому нинішні різноманітні заходи, спрямовані на зближення Церков та їх найвищого духовенства, мають стати надійною запорукою того, щоб між віруючими були мир, злагода, любов, щоб у скорім часі в нас було, як заповідав Блаженніший «одне стадо і один пастир». Його мрії про єдиний Патріархат для всіх українців-християн відповідають словам Ісуса Христа «Нову заповідь даю вам, щоб ви любили один одного! Як я був полюбив вас, так любіть і ви один одного!» (Йоан 13, 34).

«Нині тільки починається усвідомлення ролі Патріарха Української Греко-Католицької Церкви в історії українського народу, – зазначає Олег Гринів. Він постає в нашій уяві як символ нескореного духу нації, її працелюбності, терпеливості, незламності, мудрості. Читаючи слова мученика, відірваного від Батьківщини, про загибель більшовицької імперії зла, дивуємось його провидінню, яке стало для нас реальністю. Думки вченого про майбутні складнощі духовного відродження України підтверджуються теперішнім її розвитком» [1, с. 3].

Йосиф Сліпий залишиться як дороговказ для молоді в її праці за волю і незалежність України. Та трагічна пам'ять про розтоптану сталінським чоботом Греко-Католицьку Церкву – то як чорний, безодній колодязь, у який, можливо, і не хотілось би заглядати, бо побачимо себе далеко не такими, якими хотіли би. Але мусимо подивитися чесно, нічого не приховуючи, щоб очистити власні душі від скверни, самовисповідатись і покаятись, аби не повторилось найстрашніше за всю історію України – штучне, насильницьке виникнення свободи совісті.

Доктор філософії і мистецтвознавства, професор Дмитро Степовик у статті «Кардинал» зазначав: «Коли підсумувати акти, почини, заходи, що їх здійснив Йосиф Сліпий після переїзду на Захід, то з них вимальовується постать одного з найбільших будівничих української культури в усій нашій історії – постать рівна за масштабами Ярославові Мудрому, Петрові Могилі, Іванові Мазепі, Василеві Тарнавському, Андрею Шептицькому, Дмитрові Яворницькому – найбільшим меценатам мистецтва і культури» [4, 20 лют.].

17 січня 202 року в Львівському державному академічному театрі опери та балету імені Соломії Крушельницької та урочистій академії з нагоди завершення ювілейного року, присвяченого 100-річчю інтронізації Владика Андрея Шептицького на митрополичий престол УГКЦ, Патріарх і Кардинал Любомир Гузар у вітальному слові сказав: «Ми, як послідовники їх ідей і життєвого прикладу Шептицького і Сліпого, повинні постійно застановлятися над тим, як нашим дітям передати той духовний скарб, який вони для нас зібрали» [5, 26 січ.].

Тернопілля шанує пам'ять цієї славетної Людини. Його ім'я носить Тернопільська Вища Духовна семінарія і одна з вулиць обласного центру. В селі Заздрості Тереховлянського району на родинному обійсті створено Духовний центр з музеєм.

1 вересня 2011 року шляхом злиття християнського колегіуму і ЗОШ №12 міста Тернополя утворено Тернопільський навчально-виховний комплекс «Школа-колегіум Патріарха Йосифа Сліпого». Школа-колегіум належить до шкіл з християнським спрямуванням.

Також було засновано благодійницьку організацію культурно-мистецький фонд імені Патріарха Йосифа Сліпого, який очолив шеф-редактор газети «У кожен дім» Вадим Перець.

Життю та діяльності Йосифа Сліпого присвячують урочисті академії, науково-богословські конференції, конкурси наукових праць, у музеях, бібліотеках та архівах влаштовують документальні, книжково-журнальні та філателістичні виставки. В періодичних виданнях та наукових збірниках дослідники друкують статті. До навчальних програм шкіл, гімназій, коледжів, середніх спеціальних і вищих навчальних закладів включені матеріали про нього та інших діячів духовної культури України.

Молодіжні організації «Українська молодь - Христові», «Пласт», «Обнова», газети «Мета», «Божий сяч», «Вірю», «Жива вода», «Нова зоря», «Полум'я», журнал «Пластовий шлях», радіожурнали «Христос – хліб життя», «Отчий світильник» Тернопільської телерадіокомпанії та інші мас-медіа знайомлять людей з духовною спадщиною Патріарха.

Розпорядженням обласної державної адміністрації 2002 рік на Тернопіллі був оголошений роком Йосифа Сліпого. Ювілейний комітет провів низку заходів на вшанування світлої пам'яті Блаженнішого, зокрема Архиерейську Літургію, урочисту академію, науково-практичну конференцію «Значимість постаті Патріарха Йосифа Сліпого для національного та духовного пробудження українства».

В дні урочин в картинній галереї для мешканців краю була відкрита мистецька виставка. Викладачі та студенти Тереховлянського Вищого училища культури за сценарним задумом Анатолія Нечая підготували театралізовано-художнє дійство – Оду пошани і вдячності «Ісповідник віри». Біля катедрального Собору Непорочного Зачаття Діви Марії обласного центру освячено камінь, на місці якого Йосифові Сліпому споруджено пам'ятник.

Блаженніший Любомир Кардинал Гузар у Львові офіційно відкрив знаменний для церкви та українського народу рік – Патріарха Йосифа Сліпого. Отже, пам'ять духовного сина та послідовника Митрополита Андрея Шептицького увічнюють вірні Української Греко-Католицької Церкви не тільки на його рідній Тернопільщині, а й в усій нашій країні та за її межами.

В Україні віддаємо належну шану нашому Пастирю, Вчителю, духовному Батькові, який є прикладом служіння народові.

Висновок. Таких синів, як Йосиф Сліпий, небагато мала Україна. Однак власне вони стали уособленням духу нашої нації і надійними дороговказами для сучасників та нащадків. У нашій вдячній пам'яті Йосиф Сліпий залишиться назавжди велетнем духу, великим українським патріотом, вірним сином і проповідником Церкви.

Патріарх Йосиф довершив свого діла, його «Завіщання» стало по суті звершеним пророцтвом, з кожного рядка якого випромінюється непохитна віра у відроджену Церкву і Україну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гринів О.І. Йосиф Сліпий як історик, філософ, педагог / О.І. Гринів. – Львів, 1994.

2. Завіщання Блаженнішого Патріарха Йосифа Сліпого // Людина і світ. – 1992. - № 11-12. – с.4-8. – 1993. -№1. – с. 22-27.
3. Рудницька М. Невидимі стигмати / М. Рудницька. – Рим – Мюнхен – Філадельфія, 1971.
4. Степовик Д. Кардинал / Д. Степовик // Літературна Україна. – 1992. – 20 лют.
5. Федорців Н. Академія на честь людини, котра була прикрасою всього людства / Н. Федорців // У кожен дім. – 2002. – 26 січ.
6. Хома І. свящ. Йосиф Сліпий. Отець та ісповідник Української мученицької Церкви / І. Хома. – Рим, 1992.

УДК 371.4:23

Огірко О. В.,

доктор філософії,

доцент кафедри філософії та педагогіки

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій

імені С. З. Гжицького

ПАТРІАРХ ЙОСИФ СЛІПІЙ – ІСПОВІДНИК ВІРИ ТА ВЕЛИКИЙ СИН УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

*«Не бійся нічого, що маєш витерпіти.
От, укидатиме декотрих вас диявол у темницю,
щоб випробувати вас... Будь вірний до смерті,
і дам тобі вінець життя» (Одк.2,10)*

Славетною постаттю Української Греко-Католицької Церкви був Патріарх Йосиф Сліпий, моттом якого були слова: «Per aspera ad astra» — «Через терни до зірок».

Відомий англійський філософ, математик і фізик Ісаак Ньютон свого часу висловився так: «Ми карлики, що стоїмо на плечах титанів». Такими духовними титанами українського народу в ХХ столітті були митрополити Андрей Шептицький, Іван Огієнко (Іларіон) та Патріарх Йосиф Сліпий, які жертовно і самовіддано працювали для блага Церкви, України і народу.

Патріарх Йосиф Сліпий, Верховний Архієпископ, Кардинал і Митрополит (1944-1984), народився в селі Заздрість на Тернопільщині 17 лютого 1892 р. Він був науковцем, ісповідником віри та міжнародним захисником переслідуваних християн. Після завершення навчання у Львові, Інсбруку (Австрія), Римі й Парижі став професором і ректором (1928-1944) Львівської семінарії та Богословської академії. Його докторська дисертація торкалася питання тринітарного богослов'я, а, зокрема, пневматології – вчення про Святого Духа, де він обґрунтовує Третю Особу Божу як співвіддих любові між Богом Отцем і Богом Сином. В 1930 р. о. Йосиф став дійсним членом НТШ. Був плідним письменником, деякі з його праць нараховують двадцять томів. Редагував богословський журнал «Богословія». 11 квітня 1945 р. радянська влада заарештувала Архієпископа Йосифа. Він провів 18 років у сталінських тюрмах, таборах праці та на Сибіру, де завдяки залізній волі здобув ім'я безстрашного свідка віри. На засланні написав твір «Історія вселенської Церкви на Україні» в 5 – ти томах. Після втручання папи Івана ХХІІІ та президента США Джона Кеннеді його було звільнено у 1963 році для участі у ІІ Ватиканському Соборі. Упродовж наступних двадцяти років Патріарх Йосиф намагався активізувати життя Української Греко-Католицької Церкви на Заході. Він заснував Український Католицький університет і збудував Церкву Святої Софії у Римі. На фасаді УКУ був зроблений напис: «Veritas et amor scientiae unit dispersos» – «Істина і любов